

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Географічний аналіз соціальних систем
для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2023/2024
Семестр 7
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладач: Юліан БРАЙЧЕВСЬКИЙ

Пролонговано: на 20 /20 н р _____ (_____) « ____ » 20__ р
(підпис ІПБ, дата)
на 20 /20 н р _____ (_____) « ____ » 20__ р
(підпис ІПБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник:
Юліан БРАЙЧЕВСЬКИЙ, кандидат географічних наук, доцент кафедри краєзнавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри краєзнавства та туризму
Лобичева О.О.
Протокол № 20 від «30» 06 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від « 28 » *серпня* 2023 року № 6
Голова науково-методичної комісії *Н.М.*
(підпис)

Погоджено з науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 10
Голова науково-методичної комісії *Т.Червінська*
(підпис) Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – формування у студентів географічного способу мислення, опанування категорій географічного простору і географічного середовища, а також їх можливих інтерпретацій у контексті соціологічної проблематики, ознайомлення з базовими засадами географічного аналізу соціальних систем і процесів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- Успішне засвоєння навчальних дисциплін «Соціальна структура суспільства» та «Методи аналізу кількісних соціологічних даних»
- Мати базові навички з користування геоінформаційними системами
- Орієнтуватися в сучасній соціологічній теорії

3. Анотація навчальної дисципліни Виходячи з наголосу на ідіосинкратичному характері соціального життя у кожному конкретному географічному місці, подаються критичному аналізу тези щодо універсальності суспільного розвитку та державоцентричний підхід до просторового структуривання світу. Пропонується огляд альтернативних (по відношенню до модерністських націй та держави) одиниць соціального аналізу (етноси, цивілізації, соціальні класи, гендерні групи, місцеві громади тощо), а також використання географічного масштабу як аналітичного інструменту.

4. Завдання (навчальні цілі):

- ознайомитися з предметним полем та проблематикою суспільної географії
- засвоїти принципи аналізу географічних місць як комплексного середовища соціальних, економічних та політичних процесів
- опанування методики просторового аналізу, зокрема із застосування елементів картографічного моделювання

Це спрямовано на формування компетентностей:

- здатність прогнозувати розвиток соціальних процесів в організаціях, галузях та регіонах (СК09);
- здатність використовувати сучасні методи збору та аналізу соціальної інформації (СК15).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати базові засади і принципи географічного аналізу соціальних систем і процесів	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота, усна дискусія на практичному занятті	20
1.2	Знати вітчизняні та зарубіжні концепції суспільної географії	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота, усна дискусія на практичному занятті	20
2.1	Вміти застосовувати елементи географічного аналізу у соціологічних дослідженнях	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	контрольна робота, усна дискусія на практичному занятті	20
2.2	Вміти аналізувати вплив комплексного географічного середовища на соціальні системи і пояснювати їх ідіосинкратичні особливості	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	практичне завдання	10
2.3	Вміти використовувати географічний масштаб як аналітичний інструмент	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	практичне завдання	10

2.4	Вміти використовувати методи картографічного моделювання і візуалізації соціологічних даних, зокрема з використанням спеціалізованого програмного забезпечення (MapInfo, Surfer)	Лекція, практичне заняття	практичне завдання	20
-----	--	---------------------------	--------------------	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4
Програмні результати навчання (назва)						
Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів (ПРН10)			+	+		+
Застосовувати теоретичні підходи та методологію аналізу до діагностики та вирішення організаційних та регіональних проблем (ПРН14)	+	+	+	+	+	+
Організувати і проводити моніторинг та діагностику соціальних процесів, проводити експертизи та оцінювання програм соціального розвитку та соціального стану організацій, регіонів тощо (ПРН18)				+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- Кр 1 з тем 1–3, РН 1.1, РН 1.2 – 12 балів/8 балів
- Кр 2 з тем 4–9, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 12 балів/8 балів
- Кр 3 з тем 10–12, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН 2.4 – 12 балів/8 балів
- Участь у дискусії з тем 1–12 на практичних заняттях, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – 28 балів/12 балів
- Практичне завдання з теми 10, РН 2.1, РН 2.4 – 12 балів/8 балів
- Практичне завдання з теми 11, РН 2.2, РН 2.4 – 12 балів/8 балів
- Практичне завдання з теми 12, РН 2.3, РН 2.4 – 12 балів/8 балів

- підсумкове оцінювання *залик*

7.2 Організація оцінювання:

- Кр 1 з тем 1–3, РН 1.1, РН 1.2 – після теми 3
- Кр 2 з тем 4–9, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3 – після теми 9
- Кр 3 з тем 10–12, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН 2.4 – після теми 12
- Участь у дискусії з тем 1–12 на практичних заняттях, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3
- Практичне завдання з теми 10, РН 2.1, РН 2.4
- Практичне завдання з теми 11, РН 2.2, РН 2.4
- Практичне завдання з теми 12, РН 2.3, РН 2.4

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	Самостійна робота
1. Суспільна географія як галузь соціальних наук				
1	Еволюція суспільної географії: від перших мандрівників до критичного соціального аналізу	2	2	6
2	Основоположні категорії географічного аналізу (простір, територія, місце, масштаб)		2	6
3	Географічний аналіз і критика модерністських теорій суспільного розвитку	2	2	6
2. Сучасні напрями географічного аналізу соціальних систем. Декомпозиція простору				
4	Етноцивілізаційна картина світу	2	2	6
5	Класовий конфлікт і географічний простір	2	2	7
6	Гендерна географія	2	2	6
7	Електоральна географія		2	6
8	Географічне місце як комплексна соціальна система	2	2	6
9	Переєкспресивна географія	2	2	6
3. Картографічне моделювання соціальних систем				
10	Картографічні моделі. Принципи та прийоми побудови і читання	2	2	7
11	Геоінформаційні системи (ГІС) у географії та соціальних науках	2	2	7
12	Створення найпростіших соціологічних картосхем	2	2	7
	ВСЬОГО	20	24	76

Загальний обсяг: 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Практичні заняття - 24 год.

Самостійна робота - 76 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Стафійчук В.І. Політична географія світу: навч. посібник – Херсон: Олді Плюс, 2016. – 306с.
2. Топчієв О.І. Основи суспільної географії: навч. посібник – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.
3. Яценко Б.П., Кіттенко В.К. Країнознавство: основи теорії – К.: Либідь, 2009. – 312 с.
4. A Companion to Economic Geography (T.J.Barnes, J.Peck, E.Sheppard – eds): Blackwell-Wiley, 2012
5. A Companion to Political Geography (J.Agnew, K. Mitchel, G. Toal – eds). Blackwell, 2003.
6. Agnew, J. Place and politics in modern Italy. University of Chicago Geography Research Papers 2002.
7. International Encyclopedia of Human Geography. Second Edition. Elsevier, 2020
8. Lipietz A. New tendencies in the international division of labour // Production, Work, Territory / A J Scott and M Storper (eds.) – Boston-London: Allen & Unwin, 1986. – P 234-251.
9. Livingstone, David N. and Withers, Charles W. J. Geography and Revolution: , Chicago: University of Chicago Press, 2010.
10. MapInfo Professional 11.0. Version 9.5 User Guide URI.: http://ftp.ntu.edu.tw/epatch/m/mapinfo/source/mi_ug95.pdf
11. Moulaert F., Swyngedouw E. Spatial Responses to Fordist and Post-Fordist Accumulation and Regulation // Papers of the Regional Science Association – 1988 – № 64 – P 11-23
12. Thrift, N. Non-Representational Theory. London: Routledge, 2007.

Додаткова:

1. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. – К.: Вища школа, 1996. – 231 с.
2. Гапінгтон С. Протистояння цивілізації та зміна світового порядку. Пер. з англ. Наталії Клімчук - Львів: Кальварія, 2006. (Гл.1-8, 9-12).
3. Agnew, J. Mapping politics: how context counts in electoral geography in Political Geography 15(2):129-146 February 1996
4. Massey, D.B. Space, place, and gender. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1994
5. Taras, V., Steel, P. & Kirkman, B.I. Does Country Equate with Culture? Beyond Geography in the Search for Cultural Boundaries. Manag Int Rev 56. – 2016. P.455–487